

O parte componentă a formării deprinderilor de analiză a elementelor componente ale vorbirii este și formarea reprezentărilor despre propoziție. În baza analizei propoziției îi convingem pe copii că propoziția exprimă gândurile noastre despre ființele și obiectele din jurul nostru; propoziția este alcătuită din unu, două sau mai multe cuvinte (propoziții lungi/scurte); cuvintele sunt aranjate succesiv în propoziție.

În concluzie putem afirma că procedeele, exercițiile, jocurile menționate mai sus, utilizate ca ingrediente esențiale în cadrul activităților cotidiene, vor contribui la formarea simțului lingvistic al limbii materne; pregătirea preșcolarului pentru activitatea de învățare, atingerea nivelului necesar de maturitate școlară; formarea premiselor citit-scris; profilaxia dislexiei și disgrafiei.

Bibliografie:

1. Anucuța P., Logopedie, Timișoara: Excelsior, 1999.
2. Burlea G., Burlea M. et. al., Dicționar explicativ de logopedie. Ed. III-a revizuită și adăugită. București: Polirom, 2011.
3. Captari V., Organizarea activității corecțional-recuperatorii la punctele logopedice școlare. Chișinău: ed. Lumina, 1996.
4. Lavric M., Metodica dezvoltării vorbirii preșcolarilor. Chișinău: Lumina, 1985.
5. Mititiuc I., Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj. Iași: Editura Ankarom, 1996.
6. Olărescu V., Activități de pregătire a analizei fonemate la preșcolarii cu tulburări de limbaj, București: Psihopedagogia copilului, nr.2, 2003.
7. Olărescu V., Reținere în dezvoltarea psihică. Chișinău, 1999.
8. Olărescu V. Logopedia. Perspectiva diagnosticului logopedic, Chișinău, 2008.
9. Vrânceanu M., Pelivan V., Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii. Chișinău: S.n., (F.E.-P „Tipografia Centrală”), 2012.

UN IMPERATIV STRINGENT AL TIMPULUI – APLICAREA TEHNOLOGIILOR BENEFICE ÎN LOGOPEDIE

Rusu Viorica, logoped IET nr. 146, or. Chișinău

Rezumat: Menținerea sănătății copiilor constituie o sarcină prioritară a curriculumului educațional modern în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova. E rațional de a aplica în lucrul de corecție procedee de asanare paralel cu gimnastica de articulare, respiratorie și motricitatea fină a degetelor. Tehnologiile benefice moderne favorizează corectarea defectelor de vorbire, starea psihică și fizică a copiilor. În articol exemplific unele exerciții chineziologice care ar putea fi practicate în activitatea logopedică. Din experiența mea de activitate logopedică pot afirma, că arareori întâlnim copii absolut sănătoși. De regulă, dificultățile de vorbire intervin pe fonul unor maladii mai mult sau mai puțin grave.

Cuvinte cheie: tehnologiile benefice, chineziologia, metode chineziologice, gimnastica degetelor, dificultățile de vorbire, terapia logopedică.

Summary: Maintaining the children's health is a priority task of the modern educational curriculum in the early education institutions of the Republic of Moldova. It is rational to apply corrective procedures parallel to articulatory, respiratory, and finger gymnastics in the correction work. Modern technologies favours the correction of speech defects, mental and physical condition of children. In the article are examples of some exercises of Kinesiology that could be practiced in logopedic activity. From my logopedic activity experience I can confirm that we can seldom meet absolutely healthy children. The deficiencies of speech appear as a result of some maladies, serious or not.

Keywords: beneficial technologies, kinesiology, the methods of time, finger gymnastics, deficiencies of speech, speech therapy.

Menținerea sănătății copiilor în procesul instructiv-educativ constituie o sarcină prioritară a curriculumului educațional în instituțiile de educație timpurie din Republica Moldova. Desigur, accentul revine cultivării unui mod sănătos de viață din fragedă copilărie, deoarece anume la această vârstă în conștiința copiilor e posibil a implanta totul ce este necesar pentru creșterea și dezvoltarea unei personalități armonioase, sănătoase care ar putea lupta în viitor cu toate problemele vieții și a le învinge prin tăria de caracter și încrederea în sine. Asigurarea succesului sub toate aspectele este determinat nu doar de munca asiduă, depusă în acest sens în grădinițe, dar și de continuitatea ei în sânul căminului familial. În acest sens e foarte important să avem părinți conștienți, multelateral dezvoltați, care ar înțelege profund importanța educației pentru viitorul odraslelor, fiindcă reeducarea e un proces și mai dificil.

Relația armonioasă dintre instituția preșcolară și părinți urmează să demareze chiar din prima zi a prezentării urmașului la grădiniță, dar poate și mai înainte cu informarea detaliată privind starea sănătății copilului, fără a tăinui ceva în scopul asigurării securității lui indiferent de condițiile create [2, p.143]. De ce mă refer anume la acest moment? Fiecare copil deține particularitățile native de caracter, cele specifice vârstei, dar, spre regret le moștenește și pe cele negative și ceea ce e mai nefast, predispunerea genetică la diverse maladii inclusiv grave. Informarea amplă asupra sănătății lor le-ar oferi cadrelor didactice posibilitatea de a lua în considerație acest factor important în activitatea lor nobilă, dar dificilă. Bunăoară, unii copii au suportat convulsii în caz de febră, doar pe când alții au sindrom convulsiv sau chiar deja un început de epilepsie. Educatorii din instituția timpurie ar trebui să știe că la unii dintre ei convulsiile se declanșează în perioada adormirii și somnului, ca să-i vegheze permanent, non-stop. Aici apare problema necesității unor cunoștințe suplimentare în medicină atât din partea părinților, cât și cadrelor didactice, indiferent de maladii. Ba mai mult ca atât, copii cu sistem nervos bolnav au nevoie de un regim mai leger, de calmitate și emoții pozitive, inclusiv cei sănătoși pentru menținerea sănătății lor. Eu cred, componența numerică a copiilor unei grupe nu trebuie să depășească 10 - 15 copii, în scopul de a le asigura condiții benefice pentru dezvoltarea și sănătatea lor. Din experiența proprie am conchis că cea mai eficientă metodă de instruire și educație este cea individuală, când se reușește stabilirea unui contact cald, plin de dragoste și zâmbet cu copilul, menținându-le nu doar pe parcursul orelor de ocupație, dar în permanență, astfel încât el să se simtă ca o floare, inundată din toate părțile de razele solare. Deci, responsabilitatea esențială în educația copiilor aparține părinților, care ar trebui să studieze pedagogie și psihologie etc., în scopul de a le educa asemenea calități precum tăria de caracter, încrederea în sine, perseverența, capacitatea de muncă fizică și intelectuală, asigurându-le un climat armonios, liniștit, benefic în sânul familiei [2, p.79].

Comunicarea eficientă a părinților cu copiii și educarea lor corectă prin exemplul personal ar fi un reper determinat în creșterea și dezvoltarea acestora. Unii părinți m-au întrebat, când ar fi mai bine, de la ce vârstă să înceapă a discuta cu micuții. Răspunsul meu a fost, că din perioada antinatală, când îi simt mișcărilor plăcute în abdomenul matern. Cu părere de rau, mulți copii suportă traumatisme craniocerebrale în procesul nașterii dificile, în condițiile de purtare a sarcinii pe fon ridicat de toxicoză, al concepției lor în stare de ebrietate etc. [5, p.59]. La asemenea copii pot apărea dereglări nu doar motorice, ci și dificultăți în dezvoltarea limbajului. În asemenea

cazuri e absolut necesară adresarea timpurie a părinților la logoped și beneficierea sistematică de serviciile prestate de el. În genere, din experiența mea de activitate logopedică pot afirma, că arareori am întâlnit copii absolut sănătoși. De regulă, dificultățile de vorbire intervin pe fondul unor maladii mai mult sau mai puțin grave. Copii cu tulburare globală de limbaj, care țin în special de natură organică, se deosebesc de semenii săi la indicii de dezvoltare fizică și neuropsihologică. Pentru asemenea copii e tipică excitabilitatea emotivă, dereglarea motorică, instabilitatea și surmenajul proceselor nervoase, nervozitatea ușoară, lipsa eforturilor volitive de durată, retardul în dezvoltarea sferei motrice. Mișcările necoordonate în timpul executării exercițiilor, coordonarea insuficientă a degetelor mâinii se observă mai cu seamă la copii cu component dizartric, deaceia logopedul corectează defectul de limbaj, contribuind concomitent la normalizarea stării psihice și fizice a copilului.

Tehnologiile benefice favorizează corectarea tulburărilor de limbaj și comunicare, starea psihică și fizică a copiilor [4, p.28]. Eu personal mă strădui să selectez diverse elemente din aceste tehnologii în dependență de particularitățile de vârstă a copiilor. Succesiunea includerii unor asemenea tehnologii în cadrul terapiei logopedice ar putea fi modificată în dependență de perioada instruirii și subiectul ei. E rațional de a aplica procedee de asanare: gimnastica de coordonare oculomotorie (activități ce includ anumite acțiuni cu obiecte), paralel cu gimnastica articulatorie, respiratorie și a echilibrului inspir-expir, educarea auzului fizic și fonematic, educarea musculaturii grosiere (echilibrul, mersul corect etc), dezvoltarea mușchilor fini ai mâinii etc. [1, p.8]. Program de corecție a dezvoltării motricității mâinilor și degetelor se efectuează la activitățile de asistență logopedică pe grupe, microgrupe și individuale [1, p.10]. Ea este orientată spre normalizarea tonului muscular, corectarea pozițiilor greșite, dezvoltarea rezistenței statice, memorării unei serii ale actelor de mișcare, educarea rapidității reacției la instrucțiunile verbale. În calitate de eforturi psihopedagogice de corecție, orientate spre dezvoltarea și armonizarea sistemului nervos al copilului, în ansamblu și activității structurilor creierului, în special, se recomandă a utiliza metoda kinesiologică.

Kinesiologia semnifică știința despre dezvoltarea creierului prin mișcare, știința despre dezvoltarea potențialului intelectual și sănătății fizice prin intermediul unor anumite exerciții de mișcare [5, p.9]. Metodele kinesiologice influențează asupra dezvoltării capacităților mintale și fizice ale persoanei, ele permit să se intensifice activitatea emisferelor mari ale creierului, contribuind la dezvoltarea capacităților omului și corectarea problemelor din diverse sfere ale psihicului [5, p.23]. În particular, aplicarea unei atare metode favorizează îmbunătățirea memoriei, atenției, limbajului copilului, orientarea în spațiu și în timp, motricitatea fină și grosieră a mâinii, reduce surmenajul, majorează capacitatea de a se controla liber [5, p.79]. În legătură cu ameliorarea funcției de integrare a creierului, la mulți copii se atestă un progres considerabil în capacitatea de a învăța, inclusiv de a-și controla emoțiile. Exercițiile kinesiologice activează acele sectoare ale creierului, care nu participau anterior la învățatură, soluționând astfel problema eșecului școlar. Astfel, formarea și perfecționarea motricității fine ale degetelor mâinii au un efect stimulator asupra dezvoltării proceselor psihice în general și a vorbirii în special. La ședințele de corecție se atribuie o atenție deosebită dezvoltării motricității fine ale degetelor mâinii [1, p.13]. În procesul terapiei logopedice s-a depistat necesitatea dezvoltării motricității fine în scopul de a eficientiza munca de corecție a tulburărilor de limbaj și comunicare ale copiilor [3, p.63]. Actualitatea utilizării exercițiilor în dezvoltarea motricității fine în practica logopedică depinde de faptul că la copii cu tulburare globală de limbaj se observă

o insuficiență generală motorică, inclusiv devieri în dezvoltarea mișcării degetelor afectate la diferit nivel. Formarea limbajului verbal al copilului începe, când mișcarea degetelor mâinii atinge o precizie suficientă. Dezvoltarea motorică degetelor pregătește fundamentul pentru formarea ulterioară a vorbirii.

Exercițiile kinesiologice [5, p.47] au un efect imediat, dar și cumulativ în intensificarea activității mintale și optimizarea proceselor intelectuale. În continuare voi exemplifica unele exerciții kinesiologice care ar putea fi practicate în activitatea logopedică [5, p.89].

”Ineluşul”: a alege succesiv degetele mâinii, unind în inel degetul mare și succesiv degetul arătător, mediu, inelar, degetul mic. Exercițiul se începe de la degetul arătător și în ordine inversă de la cel mic spre arătător. Exercițiul se execută cu fiecare mână în parte, apoi cu ambele mâini împreună.

”Pumnul, podul palmei – palma”: copilului i se arată trei poziții ale mâinii pe suprafața mesei, care se schimbă reciproc succesiv. Palma pe suprafața mesei, palma strinsă în pumn, podul palmei pe masă. Copilul efectuează proba în comun cu logopedul, apoi din memorie o repeta de 8-10 ori. Proba se execută la început cu mâna dreaptă, apoi - cu stânga, ulterior cu ambele mâini la un loc. Dacă copilul întâmpină dificultăți, îi propunem să se ajute pe sine prin comenzile (”pumn, podul palmei, palma”), rostite cu voce tare sau în șoaptă.

”Urechea – nasul”: apucați cu mâna stângă vârful nasului, iar cu dreapta – de urechea opusă. Concomitent dați-i drumul urechii și nasului, bateți din palme, schimbați poziția mâinilor ”în stare inversă”.

”Lezghinca”: mâna stângă în pumn, degetul mare lăsați-l într-o parte, întoarceți pumnul cu degetele spre sine. Cu palma întinsă în poziție orizontală a mâinii drepte atingeți degetul cel mic al mâinii stângi. Ulterior schimbați concomitent poziția mâinii stângi și drepte în decurs de 6-8 poziții. Obțineți o viteză înaltă a schimbului.

”Desen ca în oglindă”: așezați pe masă o foaie curată de hârtie. Luați în ambele mâini câte un creion. Începeți a desena concomitent cu ambele mâini litere și desene simetrice. În timpul îndeplinirii acestui exercițiu veți simți cum se relaxează ochii și mâinile.

Dat fiind faptul că actul de comunicare deține o importanță aparte în stabilirea relațiilor umane, în studierea materiei din programele de învățământ general, apoi și superior etc. logopedului îi revine sarcina primordială de a contribui la îmbunătățirea calității lui prin obținerea unor rezultate bune în asanarea copiilor cu tulburări de limbaj. În perioada actuală în Instituțiile de Educație Timpurie din Republica Moldova se atestă un număr destul de mare de copii cu tulburări de limbaj și comunicare, deci apare imperativul de a suplimenta numărul de specialiști pentru a face față deplin acestei sarcini. Numai ocupația sistematică, individuală cu asemenea copii cu tulburări de vorbire ar fi în stare să dea rodul dorit.

Bibliografie:

1. Mocanu A., Ghid logopedic. Chișinău, 2017.
2. Verza Emil., Tratat de logopedie, ed. Fundației Humanitas, București, 2003.
3. Буденная Т.В. Логопедическая гимнастика. Методическое пособие. Санкт-Петербург, 2001 г.
4. Кудинова М.А. Здоровьесберегающие технологии в системе коррекции речи дошкольников. Логопед 2010 №2.
5. Шанина Г.Е. Упражнения специального кинезиологического комплекса для восстановления межполушарного взаимодействия у детей и подростков: Учебное пособие. М., 1999.